

Frases que no diuen allò que hom vol expressar

ROSER LATORRE

Tot parlant, pot ser que hom introdueixi en la conversa, sense adonar-se'n, algun mot sobrer o que contradiu allò que de fet volem expressar. Podríem dir que són frases que «grinyolen». Vegem-ne algunes de les diverses que hem sentit i que intentarem de comentar:

1) *Si no vaig «mal equivocat», el carrer que em demana el trobarà dues travessies més amunt.

Si algú va equivocat, és que desconeix o no ha triat el camí correcte, sinó un mal camí.

Equivocar-se suposa prendre o fer una cosa per una altra. No podem parlar, doncs, de «mal equivocar-nos» sinó, simplement, d'equivocar-nos.

2) *Diu que no està «d'acord contra» les injustícies.

Si llegim l'entrada «acord» del Fabra, trobarem la locució adverbial «d'acord» que, unida al verb «estar», ens proporcionarà exemples com: No estan d'acord en res. En això no estic pas d'acord amb vós. Estic d'acord amb tu que hi vagin, etc. I encara la locució prepositiva «d'acord amb», és a dir «de conformitat amb, segons». En la frase que denunciem, veiem que la preposició «amb», que fóra la correcta, ha estat substituïda per la preposició «contra». Sí que podem estar contra alguna cosa o algú, però no pas «no està d'acord» i «contra» alhora. Es tracta de dues expressions verbals diferents. Per tant, el qui parlava «no estava d'acord amb» les injustícies o «estava contra» les injustícies.

3) *Te la pots prendre tranquil: és llet de «vaca semidesnatada».

Vet aquí una frase curiosa, perquè és evident que la llet és tractada un cop s'ha munyit la vaca. I suposant que fos vàlid parlar d'una vaca «semidesnatada», es deuria tractar d'un animal molt magre i desnodrit. Calia haver dit, és clar: és llet semidesnatada, o bé: és llet de vaca,

i semidesnatada, o encara: és llet semidesnatada, i de vaca. De fet, la coma, tota sola, podria salvar la frase: és llet semidesnatada, de vaca.

4) *Bé, en aquest cas, «no cal ser imprudent».

Si no cal ser imprudent en aquest cas, és que en altres circumstàncies potser cal ser-ho. Segurament allò que es volia dir, però, era que «calia no ser imprudent». La inversió dels termes —no cal per cal no— ha fet la frase incomprensible.

5) *Aquest assumpte no s'arregla per manca d'«enteniment».

És evident que, si no hi ha enteniment —és a dir, aptitud, facultat de comprendre, seny—, un assumpte deu fer de mal arreglar. Però diríem que aquest «enteniment» és una traducció del castellà *entendimiento*, que correspondria al català «entesa». Caldria haver dit, per tant: Aquest assumpte no s'arregla per manca d'entesa, o bé per manca d'acord.

6) *Serà llarg, el vestit? No, serà un vestit «pel genoll».

Un vestit no pot ser «pel» o —en forma gramaticalment correcta— «per al» genoll. Si és un vestit deu ser per a cobrir tot el cos o la major part del cos; i si no és gaire llarg potser arribarà «fins als» genolls o «serà llarg fins als genolls». És el que hauria pogut dir la periodista interlocutora que vam sentir.

7) *Sempre se'n va sense «recollir» l'habitació.

Recollir, segons Fabra, vol dir 'aplegar (coses diverses) per guardar-les, per treure'n un profit'. Una cisterna per a recollir les aigües de la pluja. Recull totes les eines i desa-les. Va amb un sac a l'esquena i recull tot el que troba, etc. No podem, doncs, «recollir» una habitació; en tot cas, en recollirem les coses disperses o mal endreçades, és

a dir que «l'endregarem». Hauria calgut dir, naturalment: Sempre se'n va sense «endreçar» l'habitació; o sense fer «l'endrega» de l'habitació.

Recordem que hi ha una altra acceptió del mot *endreça* que es refereix a l'acció de dedicar una obra a algú, o a la fórmula emprada en dedicar una obra a algú —vegeu el diccionari Fabra—, i que cal no confondre amb el fet de posar en ordre una cambra.

8) *Aquest va ser un altre pintor «afamat».

Si cerquem aquest adjectiu en els nostres diccionaris, comprovarem que *afamat* no té cap relació amb la «fama», sinó amb la «fam» —dit d'algú que té fam, famolenc—, i que el mot o adjectiu adequat en aquella frase hauria estat *famós*; suposant, és clar, que no es volgués remarcar que el pintor al qual es referia l'interlocutor passava molta gana, la qual cosa també fóra possible. ♦

